

DÖME PIROSKA

Ahhoz, hogy a hőn áhított Piroska is a világra jöjjön Apának előbb Amerikába kellett mennie (1905), mert anya nem volt hajlandó a szűk segédtanítói fizetésre több támogató száját a világra hozni. 7 év múlva kegyeskedtem én is megszületni, 1912-ben, Rákospalotán. 8 évig jártam a Zsidó Leánygimnáziumba. Akkoriban magyar sovinsztáknak neveltek bennünket. Amikor elmentem nagypapámhoz Buziásra Romániába, minden reggel ezzel kellett kezdeni: 'Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország'. Antiszemitizmussal először a Tanácsköztársaság után találkoztam, a Horthy bevonult a fehér lován (1920), akkor jöttek a különítményesek. Személyesen is átéltem. A 6-os villamoson jöttünk, és megállították különítményesek a villamost és leszállították a zsidókat vagy zsidónak kinézô embereket. Nyolc éves voltam akkor, láttam mindenet, és tudtam, mi történik. Akkor a Rózsa-a cseléd lányuk -- megmagyarázta nekem, hogy ha utcán megkérdezik milyen vallású vagyok, azt mondom, hogy református. De ő mindenkinek azt mondta, hogy ő zsidó. Pedig egy erdélyi lány volt. Egyszer elvitték a rendôrök, de a papírjai rendben voltak, aszerint nem volt zsidó. A zsidó gimnáziumba jártam, ott nem tapasztalhattam antiszemitizmust. Aztán a bátyáim mesélték, meg hallottam másoktól is a Hírig Simonról. A Bajtársi Szövetségek rendeztek minden évben egy-egy zsidó -verést az egyetemeken. Egyik egyetemből átmentek a másikba, hogy ne a saját kollégáikat verjék. Ott megrugdosták a zsidó hallgatókat, meg összepofozták. A bátyám ment be, jött ki egy kolléga, akit már megpofoztak, mondta, hogy kolléga úr bemehet, azt hitte, hogy ő nem zsidó. Nekünk nem voltak üzleteink. A zsidó törvények (numerus clausus) miatt a két bátyámnak el kellett menni Németországba tanulni, és engem se vettek fel az egyetemre, így kerültem Brünnebe.